

M megjelenik mindennap a délutáni órákban.

Előfizetési díj:

Egész évre 12 ft, félre 6 ft, évnegyedre 3 ft o. é.

Szerkesztői szállás: belső-tordautca 122. sz. Kiadó-hivatal: A tanácsház mellett, az emelet hátsó részében.

KOLOZSVÁRI KÖZLÖNY.

POLITIKAI ÉS KÖZGAZDÁSZATI NAPILAP.

Hirdetési díj: öt hasábos garmond sorért 1-ször 7 kr. 2-ször 6 kr. 3-ször 5 kr. s egyszeri beállítás után 30 kr. bélyegdíj. — Hirdetéseket felvételnek: Helyben: a kiadó-hivatalban és Demjén László könyvkereskedésében. Pesten: Zeisler M. (király-utca 60. sz.) Bécsben: Haasenstein és Vogler-nél (Neuer-Markt 11. sz.) Opatovskij (Wollzeile 22. sz.) Rudolf Mosse off. Zeitungs-Agent Nyitólár díjak: sora után 20 kr. előleg beküldése mellett a szerkesztőséghez címzendők. — Előfizetéseket s hirdetési díjak a vidékről a szerkesztőséghez, helyben a kiadó-hivatalhoz küldendők be.

Lapszemle.

A „Pester Lloyd“ kiemeli, miszerint Hohenwarth akciója, mely a decemberi alkotmányt Csehországra nézve érvényen kívül helyezve a Lajtántúli jogállapotokat gyökeresen megváltoztatja, Magyarországra nézve sem maradhat visszahatás nélkül. Mert ha már azon reichsrath jogszerűsége is kétségek tünik fel, melyben a német elem nincs képviselve, annál inkább áll ez a reichsrath által választott delegációról, melylyel ennél fogva Magyarország nem léphet alkudozásokba. Ebből azonban, a „Lloyd“ nézete szerint, még nem a személyes unio szükségességére, hanem csupán arra lehet következtetni, hogy Magyarországnak minden körülmények közt szilárdul kell ragaszkodnia a kiegyezés feltételeihez. Magyarországnak védő állást kell foglalnia oly politikával szemben, mely nem csak a lajtántúli jogokat, hanem az összmönarchia közös jogát is megtámadja.

A „Pesti Napló“ visszatérve a pénzügyminiszteri exposé-re, nyugtalanító jel gyanánt tekinti, hogy ebben a nemzetgazdaságtunkon lendítő adóreformról említés nem tétetik, a törvényhozásnak teendője tehát és pedig sürög, hogy ez ügyet felemlítse. A 30 millió kölcsönt illetőleg elméletileg igazságuk az azoknak, kik a budgettel egyetemben kívánják azt tárgyalni, de gyakorlatban nem oly fontos az, mert kölcsönre szükségünk van, az tagadhatlan, s hogy az többnyire már megszávozott befektetésekre fordítatik, a mi aggodalmat kelthet, csak az, hogy e befektetések bizonyos rendszerrel nem történnek.

Az „Ellenőr“-ben egy honvéd-törzstiszt inti a szabadságot állományú honvéd-tiszteket, hogy tanuljanak, — mai napság a személyes vitéségnek kevés tere van, s tudomány nélkül nem is érvényesíthető, — pedig a most folyó hadgyakorlatból az tünik ki, hogy a sz. á. honvédtisztek tavaly óta (tisztelt a kevés kivételnek) mit sem haladtak, sőt némelyik még kineveztetése óta sem vett szakkönyvet kezébe.

Tanügyi levelek.

Sz.-Keresztur, 1871. sept.

II.

A sz.-kereszturi néptanítók általános egylete még a múlt évi pótanfolyam alkalmával meg lön alapítva s ez annak egyik nem utolsó eredményét tekinthető. Míg az egylet alapszabályai azonban a nmlgu vallás- és közoktatásügyi miniszteriumtól visszaérkeztek volna — az eszme szerencsés hódítást tett s egy Udvarhelyre a tavaszon egybehívott értekezleten, hol a szék területén levő tanítói kar csaknem teljesen s több ügybarát feles számmal volt jelen, egyhangú lelkesedéssel fogadtatott el a terv egy udvarhelyszéki néptanítók általános egylete alapítására nézve.

Az egyesülés erőt, az erő tekintélyt kölcsönöz. S mentől szélesebb körű valamely egylet, annál nagyobb hatással léphetik fel képviselt ügyében. Ez elvből indulva ki, a kereszturkörü egylet készséggel csatlakozott az általánoshoz. A gyakorlati tevékenység könnyítése végett azonban az egész felosztatot négy fiók-egyletre, melyek együtt évenként csak egy közös gyűlést tartanak — felváltva Udvarhelyt és Kereszturra. A kereszturkörü fiók-egylet korábban meg levén alakulva, ideiglenes szervezete dacára is felhasználta a pótanfolyam kedvező alkalmát s f. hó elején gyűlést tartott, melynek tárgyai közül különösen a szakuléseket és egy segély-pénztár alapítását tartom kiemelendőknek. Amazokon az első értekezletet Veres Sándor, a gyakorló iskola tanára tartotta, ki aprólékos részletekig menő utánjárásal s komoly tanulmányon alapuló igazi szakértelemmel mutatta ki mindazon helyesirásai és sajtóhibákat, melyek a népiszkolák második és harmadik osztálya (Gáspár-féle) olvasó-könyvében oly nagy számmal fordulnak elő. Nem éretlen akadékoskodás, vagy a rég és általános elismert érdem iránti tiszteletlenség és kicsinylés vezette felolvasót munkájában s a gyűlést annak teljes méltánylásában, hanem azon meggyőződés, hogy ingatag helyesirás nemcsak sok értelemzavart okoz, de másfelől helyesirás tekintetben nagyon is kétséssé teszi az eredményt. Egy újabb kiadásánál e kézi-könyveknek mindenestre nagyobb utánjárás volna szükséges, mert az olvasókönyv a népiszkola bibliája, melynek igazán inspirálva kell lenni legkisebb részleteiben is. Székely János és Kovács Mihály felekezeti tanítók az ismétli iskolázás akadályairól s lehető orvos-szereiről, Olasz Domokos — hasonlóan felekezeti tanító — pedig az ütenyirási vezérkönyv némely nehezebb pontja mellett tartott igen talpra esett felolvasást. Mindannyiok dolgozatában komoly, czélyszerű törekvés tükröződött vissza. A jövő gyűlésre a következő tárgyak lettek kitűzve: „A fegyverem a vegyes (fiú és leány) iskolában.“ „A második és harmadik osztály olvasó könyvének párhuzamos összehasonlítása a népiszkolai tantervvel — tartalmi szempontból.“ „Az olvasókönyvek valamely olvasmányának tárgyalása kidolgozva írásban.“ Ezeket kivül mintá-előadást tarthat kiki tetszése szerinti tárgyból. Ezen gyűlésen utjabban is meggyőződünk a felől, hogy az egyesülés mily jótékonyhatású, s hogy mily

tágas tér áll előttünk a néptanítói egyletek körében népevelésünk ügyén kiválóan az önképzés által lendíteni valamit. Vajha mentől több ily egylet jőne létre hazánkban, hogy az egész tanítói kar mint testület szervezkedjen, kiemelkedjék végre azon alárendelt helyzetből, melyben eddig készakarva tartatott! Lám a katona katonái, a pap papi szervezet és vezérlés alatt áll. Az orvosi, ügyvédi kar szervezkedik, kamarát állít. Mindenütt élet, mozgás, önállóságra, szabadságra törekvés. Hát csupán a tanítói kart ne emelje fel hivatásának méltósága? Hát csupán ő ne tudja lerázni százados szolgátságának jármát? Ő ne tudja szót emelni, szavának tekintélyt szerzeni saját maga és az emberiség legszentebb ügyében? Csupán ő bolyongjon hontalanul e hazában, hol annyi szent és nemes mellett annyi önös és idegen ügy talál pártfogást és felvilágítást? Nem, nem! Ez soká így nem maradhat! Föl nemes ügybarátok! Föl tanárok, hivatalnokok, papok! Nyújtsunk felemelő segédkezet az elnyomott, az elhagyott, az eltaszított testvérnek. Nem őt, minket illet a szegénypir helyzetének lealázottságáért. Mi nem akarhatjuk, nem nézhetjük tovább lelkiismeretünk arcukapása nélkül, hogy az emberiségnek, nemzetünknek, magunknak, gyermekeinknek legszentebb, mert nevelés-ügye egy elhagyott, lenézett és — öngyalázat! sokaktól megvetett tanítói karnak maradjon kezében. Szerezzünk neki tekintélyt és becsületet, hadd legyen benne megbecsülve mi és nemzetünk!

De mit tegyünk? Szegények vagyunk, nincs módunk nagyobb áldozatok hozatalára. Nem pénzű kérik uraim, csak méltánylást és jogot. Ha ezt kivittuk, a többi önként jó. Ennek elérésére pedig alig gondolhatunk valami sikeresebb utat, mintha tanító-egyleteket alapítunk. Ilyen már is van egy néhány az országban. Ezek némelyike ugyan felekezeti, de ez sem árt. Le azonban a válaszfalakkal mindenütt, mert a tanítóknak nem e vagy ama felekezettel, hanem a közönnyel, előítéllettel és jogtalansággal kell megvívniok. E küzdelemben pedig mindnyájok összműködése elkerülhetetlen szükséges.

A kisebb körű egyleteknek természetesen csoportosulniok kell, hogy bizonyos közös elveket közös akarral és erővel léptethessünk életbe, s hogy szavunknak s törekvésünknek annál nagyobb tekintélyt s gyorsabb sikert kölcsönözhetünk. Természetes központul mindenütt a tanfelügyelőségek szolgálhatnának. A tanfelügyelők állásuknál fogva is hivatva vannak nemcsak e mozgalmak élére állni, de ilyeneket elő is idézni. Különben is ép a népeveléssel foglalkozván, annak minden árnyalatában felvilágosítással, utmutatással, gyamolítással szolgálhatnának. A kisebb körű egyletek tehát tanterületek szerint alkothatnának nagyobb körűeket. Ezek aztán miután mindenütt szervezkedtek s bizonyos munkásság kifejtése után határozott tervet foglaltak el, rendezhetnék nagyobb sikerrel országos tanítói gyűléseket. Tanfelügyelőknek nemes ambíciója előtt itt igazán hálás munkatér áll. Elismerésre és méltánylásra találnának ők e fáradaimkban a kormány, a nemzet, a tanügy minden barátai s maga a felkarolt testület részéről. Alapszabályainkkal nem akarunk kérkedni, de miután azok egy schweizeri hasonló egylet életéről nek bizonyítást adták, hogy az igazságnyomán s hazai és helyi viszonyainkhoz alkalmazva vannak összeállítva, nem gondoljuk, hogy annak főbb részleteit ne lehetne alkalmazásba venni mindenütt. Közvetételekre tán majd alkalmat nyújt a sajtó, ha a miniszteriumtól megerősítve visszaérkeztek.

Másik fontosabb tárgya gyűlésüknek egy segély-pénztár alapítása volt, mely szervezeténél fogva az országban valószínűleg egyedüli lévén, nem lesz tán érdektelen azt a következő számban közelebről ismertetni.

Kozma F.

A képviselőház pénzügyi bizottsága

első ülésében következőleg alakult meg: Bittó J. helyére elnöknek Csengery Antal választottat meg, jegyzőnek pedig újból Széll K. Előadónak a belügyminiszterium költségvetésére nézve Zsedényi, a közlekedésre Pulszky F., az igazságügyre Ordódy Pál, a vallás- és közoktatásügyre Kautz, a honvédelmi, ő felsége személye körüli és a miniszterelnökségre Harkányi Fr., a földm., ipar- és kereskedelmire Wahrmann M. és végül a pénzügyi miniszterium költségvetésére Széll K. választott meg.

Legelőbb is tárgyalás alá vétetett az államkölcsön létesítéséről szóló törvényjavaslat, a pénzügyér indokolásával együtt. Ezen indoklásra többnemű ellenvetés merült fel a bizottságban. Nevezetesen az építendő kormány-épületekre nézve hangsúlyoztatott, hogy egy külön törlesztési kölcsönt kell felvenni, a fumei kikötőre nézve a legközelebbi 4 év alatt csak 8 millió leendő szükséges és így korai volna már most gondoskodni az egész építési költségről; végül rossz pénzügyi politikának nevezetelt az, mely szerint nagyobb vasuti vonalok vétetnek munkába, mint sem azt a vasuti kölcsön megengedi.

Wahrmann rosszalta a kölcsön-kötéseknél eddig tapasztalt eljárást; — e kölcsönöknek egyöntetűeknek kellett volna lenni, hogy ne kerüljenek piacra különféle papirok. Mindamelllett elfogadja a tvjavaslatot, mert sokkal hátrányosabb lenne, ha a kölcsönkötéseknél szem

előtt tartott czélok el nem éretnének. — Ghyzcy K. azt hangsúlyozta, hogy a kölcsön-törvényjavaslat csak az 1872-ki budget megállapítása után vétethetik tárgyalás alá, mert csak akkor fog kitünni, ha vajjon a szükséglet legalább egy részének fedezésére is, nem marad-e fenn valami alap.

Trefort és Harkányi pártolják a tvjavaslatot, mert a pénzügyér előterjesztéséből látni, hogy deficitnek nézünk elébe s a kérdéses czélok elérésére kölcsön nélkül nem lehet az eszközöket megszerezni. Miután a kölcsön legnagyobb része oly épületekre fog fordítatni, melyeket az országgyűlés már engedélyezett, a kölcsön megkötése és azokra fordítása törvényes.

Kerkapoly pénzügyér kifejti, hogy az idén a hasznos beruházások oly annyira igénybe veszik az államkincstárt, hogy okvetlen kölcsönhöz kell folyamodni. A Ferencz-csatornára kell fél millió, a gömri iparvasut, melynél az állam tíz mértföldre mértföldenkint 100.000 forintot fizetni köteles, egy milliót fog igénybe venni; a diós-győr-miskolci vasut, Sztalinának összekötése az északkeleti vaspályával, végül a Ronitz melletti egy mértföld hosszú vonal összesen három milliót igényelnek.

A posta és vámház építésének folytatása, valamint a budai harminczad hivatal telkén építendő új kormány-épület szintén közel három milliót fognak felemészteni. Törvényesen engedélyezett vasutak kamat biztosítékára előreláthatólag tíz millió szükséges. Minthogy a rendes államköltségvetés deficitet mutat s így e kiadásokat más-ként fedezni nem lehet, kéri a törvényjavaslat elfogadását.

Az általános vita után a bizottság a részletekre tért át és abban történt a megállapodás, hogy két módosítással fogja a háznak elfogadásra ajánlani a tvjavaslatot. A második §-ban ugyanis a bizottság a sorsolás eszméjét elvetette, s e heiyelt a tizede után való visszafizetést fogadta el. A hatodik §-t továbbá a bizottság ugyan ajánlja módosítani, „ha a törvényhozás fogja meghatározni a kölcsönnek mily czélokra való fordítását. Ez a bizottság indoklásában, melylyel a javaslatot a háznak bemutatja, részleteiben is fog fejtetni. Végül a javaslatához egy új §. tétetett, mely a szokott formulát fejezi ki, hogy e törvény végrehajtásával a pénzügyminiszter bizatik meg.

A „Kol. Közl.“ eredeti távsürgönye.

Prága. A „Pokrok“ azt mondja, hogy Magyarországon a szájhősök úgy fognak járni, mint Lajthántul az alkotmányhűek.

Konstantinápoly. A török hadügyér az egész serget porosz mintára akarja szervezni, a keresztény hadkötelesek is besoroztatnak. Tunis kész a szultán felsőségének szorosabban alávetni magát, ha a porta az ltaliával fennforgó ügyben pártját fogja.

Bécs. Hire járt, hogy Beust, majd hogy a Hohenwart-miniszterium mond le, a való, hogy Holzgethan pénzügyér készül visszalépni. Az alsó-ausztriai helytartó felhatalmaztatott a Landtag feloszlatására.

Legújabb táviratok.

Bécs, szept. 20. Pestről a krízis siertetésére fe-nyegyet. Maga Andrássy német képviselőket hívott meg Pestre értekezletre.

Bécs, szept. 20. Hohenwart a Clam-Martinitzrel folytatott értekezés után rögtön Hopfen bárót hivatva magához s ezzel két egész óra hosszat értekezett.

Bécs, szept. 20. A miniszterkrízisről hírek folyvást tartanak. Az összekötetés a német alkotmánypárt és a Deák-párt közt helyre van állítva. Az alkotmánypárt ezután ezutrak-német leend. Trefort hétfőn Giskrával, ma pedig Deákkal értekezik.

Zágráb, szept. 20. Negyvennél több nemzeti párti képviselő ide érkezvén összejövetelt tartott s elhatározták, hogy tiltakozni fognak az országgyűlés elnapolása ellen.

München, szept. 20. A katolikus kongressusra már érkeztek képviselők az orosz és spanyol kormánytól, Angol-, Franciaországból és Németország minden részéből. — Hyacinth atya fog szónokolni.

Bécs, szept. 20. A „Presse“ jelenti, hogy Vilmos császár Beust grótot a fekete sas-rend szalagjával díszítte fel.

Berlin, szept. 20. A „Prov. Corr.“ jelenti: Az elsass-lotharingiai vámszerződés végett folyó alkudozások komoly nehézségeket ütözközt, minthogy a francia nemzeti gyűlés a szerződési javaslatot csak oly változtatásokkal hagyta jóvá, melyek Franciaországra javára még további engedményeket követelnek.

Solymos vára.

Több magyar és német lap közölte, hogy az imént Aradon gyülekezett orvosok és természetvizsgálók a szomszédságba érdekes kirándulásokat tettek, különösen

a solyomi vár romjaira. Ezen vár történelméről eddig csak annyi említetett, hogy hajdan a Giskráé volt, később a Báthoriaké, hogy legutolsón várnagya 1555-ben halt meg Lippán, hogy 1597-ben Jósika István bárta és hogy 1607-ben Rákóczy Zsigmond Lugossy Jánosnak lippai várkapitányának 4000 ftért elzalogosította. De a solyimosi várról még sokkal érdekesebbeket lehet említeni. Ezen vár, t. i. 1563-ban tanuja vala egy Magyarországbán pártatlan házassági ünnepélynek, mely véghez ment b. Zay Annának b. Csáky Pállal egybekeléskor. A menyasszony leánya vala Chomeri b. Zay Ferencnek Felső-Magyarország főkapitányának, stb. szül. 1498-ban, megh. 1570-ben és Gara Borbálának a híres Gara-család utolsó sarjának. Zay Anna nemcsak szülőitől, hanem a megjelent vendégektől is pompás nagy értékű nászajándékokkal halmoztatott el, mely ajándékok, valamint oszlogatóik nevei egykoru eredeti lajstromokban találhatók. A vendégek száma tulhaladta a három százat, kiknek sorából itt csak ezeket említtük: I. Ferdinánd császár és királyt, II. Miksa királyt, két osztrák főherceget, Báthory István erdélyi fejedelmet majd lengyel királyt, Zrinyi Miklóst a szigethi hőst, az esztergami érseket, Nádasdy Tamás nádor özvegyét, számos magyar zászlóst és főurat, megyei és városi követet, stb. Nem igen nehezen esett akkor a Zay-családnak ily fényes vendégek ellátása, minthogy Magyarország 25 megyéjében vala birtokos. E terjedelmes birtokok tatár és török dúlások, vallásbeli üldözések és polgári egyenlenségek következtében annyira fogytak, hogy említett Báró Zay Ferenc és Gara Borbála egyenes utódi a mostani eszmőri gróf Zayak méltán fohászkozhatnak „Sic transit gloria mundi!“ Lója Károly.

Kolozs-Monostor, 1871. sept. 15.

II. Deczember első reggele szép fehér hólepellet mosolygott felénk, és mi viszont örvendeztünk, mert őszi munkánkat élvezve, nyugodt lélekkel vártuk a telet. Vajjon csak összedugott kézzal néztük-e ezt a szép természeti jelenséget? Nem, hanem szántóföldeink sikerem fekete foltokkal igyekeztünk azt tarkázni. Ezen fekete foltok nem egyebek, mint trágyakupaczkok. S hogy annál nagyobb terennemot borithassunk be, nem elégedtünk meg a magunk gyűjtélékével, hanem a város közelebbi részeiből herdtük ki a trágyakészletet. Pénzen vásároltuk-e ezeket meg? Nem, hiszen eddig a tulajdonosok fizettek annak valamely árakba való kihordatásáért, csakhogy az udvaron már többé helyet ne foglaljon. Szegény nemzeti mezei gazdálkodás!

Midőn a tavasz igéző arca hívott a szabadba, már ezerkétszáz szekér trágya (szekere 12—15 mázsa) ki volt hordva. A miénk még mind csak a trágyafészekben feküdt. Igen, mert a házi készletet akkor is megkapjuk, mikor az igavonó erő egyéb munkában szünetel, s másoktól is kevésbbé kapható.

Daczára annak, hogy fogatainkkal egész télen át dolgoztunk, igavonóinkon ez még sem látszott meg; pedig mindenféle takarmányt felhasználunk. Sokat tett erre nézve a rendszeres étetés, tisztaság és a répa használata. Naponta kaptak 20—20 Ő takarmányt és 15—15 Ő répat polyvával, vagy szacskával vegyítve. Megjegyzendő, hogy a répat mindig délben kapták.

A tehéneknek martiusban történt megvétele után az ökröktől elvonatot a répa, s azoknak adalott; az ökrök ezután répa helyett olaj-pogácsát kaptak, nehogy elgyengüljenek.

Az olaj-pogácsa oly jutányos áron kapható Kolozs-várrt, hogy Belguimba is szállítják, s ott is kifizeti magát, nálunk még is oly kevesen használják!!

A szopós borjak is olaj-pogácsát kapnak árpadarával vegyítve. Hatása kitünő.

A juhok kaptak naponta 7 mázsa szénát és éjjelre 3 1/2 mázsa buza-, avvagy rozsszalmát; egy juhra esett naponta 2 Ő széna és 1 Ő szalma, s minthogy gyengécskéek voltak, kaptak (350 drb) naponta egy köböl zabot is decz. 12-től január végéig. Ennek volt is lát-szata, mert alig pusztult el 4—5 darab juh, míg más helyeken tömérdek volt a juhos gazdák vesztésege.

Elfogyasztottak a juhok 4 1/2 hónap alatt 925 mázsa szénát és el kellett volna fogyasztaniok 462 mázsa szalmát, de, minthogy erre nem mindig volt szükség, nem is jöhet számításba. Nálunk a meglehetősen emelt ár mellett egy mázsa széna két forint volt. E szerint az elfogyasztott széna ára 1850 forint. Zabot kaptak 48 köböl, minek az ára 162 ft. A juhok takarmányozása jött 2012 ftba, a legmagasb árt vége; egy-egy juh teletléte 5 ft 74 krba. Trágyájok lett 250 szekérral. Minden szekér trágya megér egy frott, annyival is inkább, mert ez csaknem a hely színén van.

Megjegyzendő, hogy a juhokat egész télen, egy a végre készített akolban éttették, s onnan csak vizre hajtották ki őket. Itt a trágya, a hogy gyűl, ott hagyatik mind addig, míg a juhok a bemezés által ellávoztatnak az akoltól. Azután kihordják az akol elébe 4—5 láb magasságu kupoczkokba rakják, s itt az egy-két hónap alatt teljesen megérik. Felül behintetik földdel, hogy az ammoniak el ne illonhatson.

Helytelen tehát azon eljárás, mely nálunk legtöbb

helyen dívatolják, i. i. a juhok étetés után kihajtatnak a mezőre, — ha a határ nincs hóval borítva, hogy még ott is szemerkélyenek, mert itt, a trágya vesztegetéssel, több a kár, mint a haszon.

Az sem helyes, hogy a juhokat több helyen akol nélkül éltetik, ez uton akarnák trágyázni, mert így, egyenlőlenül lesz a hely megtrágyázva; egy helyre igen sok jut, másutt kevés vagy semmi, ez is csak hig trágyában, mi száraz évben a növények kiégését okozza; másfelől pedig a takarmányból megmaradt kóros rész (izék) nem erjedhet meg, hanem inkább megszárad, így ez is kevésbé használható.

Az osztrák tartománygyűlésekről.

(Vége.)

Az új választási rendből az egyetemek rectorainak viril-szavazata ki van hagyva, mi nem a tudomány iránti tiszteletből származik. Oly államban, hol a tudomány koryphausai a felsőházban foglalnak helyet, ezen viril-szavazatok feleslegesek. Különben sem áldásos a közügyre, ha közhivatalnokok és nyilvános tanárok a képviselőházban való elfoglaltatásuk által rendes tevékenységüktől elvonatnak. A jelen miniszterium tudva-levőleg a folsége helyesléssel fölvetette programjába a direct választásokat minden választó osztályban s a választói jog kiterjesztését. Mindkét elv megvalósítását találja a tartománygyűlések elé terjesztett kormányjavaslatokban.

A vidéki községekben is az egyenes választás lép a vál. férfiak általi (közvetett) választás helyére. A kormányi exposé kifejti, hogy csak az egyenes választás felel meg az alkotmányosságnak, és azután kifejti, hogy a census a lehető alacsonyra tétel. Az a fővárosokban általában 10 frtot, önállólag választó városokban 8 frtot, egyéb helyütt pedig 5 frtot tesz.

Bécsben a vál. census 20 frt lesz, de a census az összesen fizetett adó, nem pedig az állampótlék nélkül fizetett után számítatik. A vál. jog ezenfelül bizonyos általános s részletes föltételektől tétetik függővé, de a községválasztási jogtól független lesz.

A szavazás írásban fog történni. A hol ezt általában nem lehetett behozni, az legalább a városi választók osztályánál alkalmaztatott.

A kormány további javaslatai szerint a tartományi rendezés és tartomány-választási törvény megváltoztatására az összes tartománygyűlési tagoknak legalább két harmadrésze fog megkövetelteni.

Ez alól csak Csehországban történik kivétel, hol erre nézve már korábbi országgyűlési határozat áll fenn, melyet a kormány nem talált czélszerűnek megváltoztatni. A tartományi rendezési törvény függeléké is két pontban megváltoztatott.

Az egyik szerint a tartománygyűlési tagok azon csoportjának virilis reichsrath-szavazati joga eltöröltetik,

mely csoportból a reichsrathba küldendő tagok választandók.

A második pont szerint a nagy földbirtok kivételével, a reichsrath-választási csoportok úgy vannak alakítva, hogy minden csoportra egy reichsrath-képviselő esik, míg jelenleg sokhelyütt két-három képviselő is választatik egy csoportból.

Végül a reichsrath-választási csoportok fogják képezni a vál. területeket a közvetlen választások kivételével esetében.

Mindezen előterjesztések felett érdemlegesen a reichsrath fog határozni, miért is a tart. gyűlések a reichsrath elé fogják terjeszteni ide vonatkozó javaslataikat.

KÜLFÖLDI HIREK.

Páris, sept. 19. Thiers a szünidők alatt hallomás szerint, nem hagyja el Versaillest; legfeljebb csak rövid kirándulásokat tesz. Tegnap a sept. 4-ki kormány eljárásának megvizsgálására kiküldött bizottság hallgatta őt ki az elnöki palotában.

Az „Agence Havas”-nak egy Versaillesből 19-ről kelt levele szerint, gyöngékedés következtében gr. Armin nem jelent meg Thierssel 19-re kitűzött összejövetelnél, az Elsass Lotharingiát illető vámszerződés részleteinek megállapítása végett. Mint állítják, minden lényeges pont iránt egyetértés létesült, s a szerződés megkötése valószínűleg még e hó folytánban fog megtörténni.

A nemzetőrségek lefegyverzése a megyékben folytatottatik. 19-én reggelről kelt sürgönyök constatirozzák, hogy mindenütt teljes nyugalom uralkodik. Az erődök hivatalos átadása 20. reggelre tűzött ki. A Párisal határos megye odahagyatása sept. 15. lesz bevégezve.

A „Times” szerint Thiers a szünidő alatt Fontainebleau-ban fog székelné, hova őt a had-, kül- és belügy-miniszterek is elkísérendik, a többi miniszterek Párisban maradnak. Thiers erre a katonai táborok alakítására kijelölt helyeket fogja megszémlélni.

Mint Londonból 19-ről jelentik: Chelseában nagy meetinget tartottak, az Angliában való munka-felfüggesztések támogatása végett. Odger heves beszédet tartott, melyben a bizonyos munkaadók által szerzett nagy gazdagságokra utalt.

London, sept. 19. Anglia minden vidékén meetinget tartanak az angol egyház kiváltságainak eltörlése végett.

Cattaróbi távirják: Az albanok a békét előnyösebben tartják magukra nézve a háborúnál. A sorkatonasághoz való beiratkozások szakadatlanul folynak. Minden beírt naponként egy okka kenyeret és havonként 8 frtot kap. Ezek látják el a határvárosokat Montenegró felől. A Velka Vrda erődöt rohamosan erősítik; még a sorkatonák is sánczot ásnak. A fortok mitrailleurokkal láttnak el.

alatt is, hügyfesz, búskomorságot, sorvadást, csúzt, köszvényit, sárgaságot gyógyít. — Kivonat 72,000 elismerésből gyógyításokról, melyek minden gyógyszerrel dacoltak. **Elismervény sz. 57,942.**

Glainach, július 14. 1867. Borzasztó gyomor- és idegkajomban, Isten után egyedül az ön **Revalescière**-jének köszönhetem életemet. **Godez János**, a glainai plebánia provisor.

U. p. Unterbergen, Klagenfurt mellett. **Elismervény sz. 62,914.** Weskau, september 14. 1868. Miután idült aranyér, májbetegségek és dugulás ellen évek óta minden lehető orvosi segílyt siker nélkül

UJDONSÁGOK.

Kolozsvár, september 22.

T. olvasóinkat kérjük, méltóztatásuk lejáró előfizetéseiket mielőbb megújítani, nehogy a lap szétküldésében fennakadás történjék a szerkesztőség.

— Az új koronaörösből, melynek ruházatát a 16-ik század dívata jellemzi, egy káplár és egy kövítész mutatott be királyi ő felségének, miután előbb a miniszterelnök tartott felettök szemlét. Ő felsége tesszéssel nézte a két koronaört és ruházatukkal nagyon meg volt elégedve. Ezen új koronaörös szervezése legközelebb várható, a tiszték is nemsokára ki fognak nevezetni.

— Egy fontos politikai röpirat. Laufer kiadóhivatalából a következő röpiratot vettük: A balközép programja az 1872-diki képviselő-választásokkal szemben. Egy balközépi képviselőtől. A röpirat figyelmet érdemel azért, mert ebben először történik, hogy „egy balközépi képviselő” felhívja saját pártját, hogy a közjogi vitát egyelőre félretévén, a reformok és a szabadelvű haladás érdekeire vessen fösulyt. A képviselő ur ez alapon ajánlja az eddigi baloldali program megváltoztatását, s e nyilatkozatát, mint az idők igen érdekes és tanulságos jelét, közelebb részletesebben is fogjuk ismertetni.

— A külföld nagy érdeklődést tanúsít a városi honvéd-gyakorlatok iránt. Ujjabban arról értesül a „P. N.”, hogy **Gasteinban** egy porosz tábornok és százados kérte Ő Felségét, hogy a gyakorlaton jelen lehessen. **Svájc** egy ezredet és két századost küldött. Anglia elküldötte a bécsi angol követség katonai attacheját. Mindezek Ő Felsége vendégei az egész hadgyakorlat alatt. Ezekben kívül több más állam küldött magán képviselőt. Nehány nap óta egy orosz tábornok időzik Pesten polgári ruhában s utlevéllel, kinek hivatása a honvédség szervezete s készülttségéről kormányának jelentést tenni. A tábornok nagy kísérettel utazik, mely kíséret tagjai alkalmasint orosz tiszték.

— A tanítók fizetésének érdekében a Kassán egybegyűlt 208 felekezeti tanító e hó 14-én értekezletet tartott, melyben elhatározatot egy az országgyűléshez és egyidejűleg a miniszteriumhoz csekély fizetésök pontos kiszolgáltatása érdekében felterjesztendő felirat készítése. A felirat minél előbbi elkészítésével egy hatagyu választmány bízott meg.

— A szerb patriarchatus administratora (a Srbski Narod szerint) a királyi feddő szó meghallgatására fog idéztetni, miután az egyházi és nemzeti javak kezelését oly bizottságra s annak közegére bízta, mely közli szerint törvénytelen.

— **Steinacker Irma** zongoraművész nő hangversenyét hétfőn, e hó 25-én a városi redout-teremben este 7 órakor fogja megtartani. A hangverseny műsor-

használtam, kétségbeesésben azon Revalescière-jéhez vétek menedéket. Nem tudom a jó Istennek és önmek eléggé köszönni ezen becses természetű ajándékot, a mely reám nézve kiszámíthatlan jótékonyaságu volt.

Steinmann Ferencz. Táplálóból lévén a húsnál, a Revalescière felnőtteknél és gyermekeknél 50-szer behozta árát gyógyszerkek szemben.

1/2 fontos bádög szelencékben 1 frt. 50 kr. 1 1/2 2 frt. 50 kr., 2 1/2 4 frt. 50 kr., 5 1/2 10 frt., 12 20 frt., 24 40 frt., 36 frt. **Revalescière csokoládé poralak- és táblákban:** 12 csészére 1 frt. 50 kr. 24 csészére 2 frt. 50 kr.

zata a következő: **Sonata**, Beethovenől, zongorán és hegedűn előadják: a hangversenyzőnő és **Ruzitska Bé-láné**, Raczek Zsófia asszony. **Románca** a „Kunok”-ból, Császártól, énekl Scholaster ur. **Tannhäuser-induló**, Liszt F.-től, előadja a hangversenyzőnő. **Hegedű-concert**, Beriotól, előadja Raczek Zs. Ruzitska Béláné assz. **Szavallat** E. Kovács Czulától. **Siebel-dala** „Faust”-ból, Gounodtól, énekl Schaffer Róza k. a. **Románca**, Rubinsteinől és Magyar rhapsodia Lisztől, előadja a hangversenyzőnő. Jegyek válthatók Stein János és Demjén László könyvkereskedéseiben és este a pénztárnál. A zongora Schweighofer gyárából való. Miután a kiváló hangversenyzőnőn kívül több más jeles erők is közreműködnek, s a közönség élvezetes estére számíthat, ajánljuk figyelmébe.

— **Szeremley Miklós** hazánkfia, kinek sokféle találmánya nevet szerzett a külföldön, pár hétre haza jött Londonból. Mint tudva van, az általa föltalált zopissa vegyülettel van bevonva az angol parlament-ház is az idő külbehátása ellen; ezen kívül az angol kormány megbízásából sok vas- és fa-neműket mentesített a rozsdától s elkorhadástól. Valószínűleg nálunk is akadhatna köz- és magán-épület, melyekre ráférne a tűz- és vízmentesítés. „E.H.”

Távirati tudósítás a bécsi börzéről. Sept. 20-ról: 5% Metalliques 58.80. 5% Nemzeti kölcsön 68.70. 1860-diki államkölcsön 98.20. Bankrészvények 769. Hitelrészvények 290.—. London 118. 25. Ezüst 119.—. Cs. kir. arany 5.73. Napoleonor 9.47.

Földtermentesítési kötvények: Magyar 79.—. Temesi 76.—. Erdélyi 76.25. Horv.-Slavon —.—.

Tulajd. és felelős szerkesztő: **Sándor József.**

N y i l t t é r .

(215) 1—40

Titkos betegségeket és tehetetlenséget

(elgyengült férfierő) gyógyít gyökeresen fényes és tartós siker biztosítása mellett

HANDLER MÓR

orvos- és sebészudor, szülész és szemész.

Rendel naponként délelőtt 11 órától 1-ig és délután 3 órától 5-ig.

Lakik Pesten, Lipót-város, nádorutca 13. szám, I-ső emelet 14. sz.

Díjjal ellátott levelekre azonnal válasz adatik.

I. Beküldetett. 17.

Minden betegnek erő és egészség, orvosság és költség nélkül.

Revalescière du Barry Londonból.

Egy betegség sem képes a delicat **Revalescière du Barry**-nak ellentállani, a mely gyógyszer és költség nélkül minden gyomor-, ideg-, mell-, tüdő-, máj-, mirigy-, takonyhártya-, lélegzés-, hügyholyag- és vesebajokat, gumót, aszkórt, mellszorulást, hurutot, emésztésihiányt, dugulást, hasfolyást, álmatlanságot, gyengeséget, aranyért, vízkórt, hideglázt, szédülést, vértolulást, fülzugást, émiyegést és hanyást, még a terhesség

Hivatalos.

3290—1871.

Árlejtési hirdetmény.

Belső-Szolnokmegyében a galgó-magyar-láposi utvonalon Macskamezőnél a Lápos folyón és a dálnapataki patakon tervezett két hid felállítása nyilvános árlejtés útján vállalkozónak adatik át. — A Lápos folyón építendő 30 öl hosszú hid kikiáltási árul 8892 frt 11 kr. A dálnapataki patakon építendő 5 öl hosszú hid kikiáltási árul pedig 980 frt 99 kr, összesen 9873 frt 10 krban állítattat meg.

Miután a folyó évi július 12-én 2482. sz. a. kelt hirdetésmennyel idei augusztus 20-ra kitűzött árlejtés vállalkozók hiányában eredménytelenül maradt, a fennirt hidaknak vállalkozók által leendő felállítása czéljából f. évi október 15-én d. e. 10 órakor a megyeháznál újabb árlejtés fog tartatni. — Az árlejtés napjáig szabályszerűen kiállított írásbeli ajánlatok is elfogadtnak. — Vállalkozni kívánók a kikiáltási ár 10%—tőljárt kötelesek az árlejtés megkezdése előtt letenni, s vállalkozói képességüket bizonyító hatóságú bizonyítványukat bemutatni. — Ajánlatok a két hidra külön-külön s együttesen is elfogadtnak, előnnyel azonban az birand, ki mind kettőre együttesen kíván vállalkozni.

A részletes árlejtési feltételek, valamint a felsőbbleg jóváhagyott műszaki tervezetek a megye jegyzői irodájában nepona a hivatalos órák alatt megtekinthetők.

Belső-Szolnokmegyei tisztségének Deesen,

1871-ki szeptember hó 6-án tartott üléséből.

Kiadta: **Szarvady Pál**, főjegyző.

Hirdetmény

a selmeci bányász és erdész akademiáról.

Azoknak, kik kiképzetetésük végett ezen akademiára felvételt szándékoznak, szolgáljanak tájékozásul a következők:

A bányászakademia teljes tanfolyama 4 évre terjed, és áll az előkészítő folyamból és a szakfolyamból, melyek mindenike két-két évet vesz igénybe.

Az erdészakademián az oktatás 3 évfolyamot foglal magába, melyek elseje előkészítő folyamból tekinthető.

Előadási nyelv a magyar.

A tanév kezdődik október 1-én s végződik július utolsó napján.

A hallgatók rendesei, rendkívüliek vagy vendégek.

A rendes hallgatók minden tantárgyat kötelesek hallgatni a tanterv szerinti rendben, holott a rendkívüliek tantárgyaikat a czélszerű rend megtartása mellett szabadon választhatják.

Azoktól, kik akár a bányászat, akár az erdészet előkészítő folyamában mint rendes vagy rendkívüli hallgatók belépni akarnak, megkivántatik, hogy eretségi bizonyítvánnyal, vagy egy felső reáltanoda mindhárom osztályáról szóló, legalább kielégítő bizonyítvánnyal birjanak.

Rendkívüliek azonban felvételtelhetik bárki is, ha elégséges előkészítettséget a reáldományokban, — a milyet t. i. főgymnasiumban, vagy főreáltanodában nyerhetni — felvételi vizsga letétele által bebizonyította.

Rendes hallgatók felvételtelhetik közvetlenül a szakfolyamba az is, ki az előkészítő folyam tantárgyaiban való képzettségét müegyetemi bizonyítványokkal kimutatja.

A ki felvételi vizsgát akar tenni, 20 forintnyi vizsgadíjt köteles előre fizetni.

Allamszolgáltatba rendszeren csak végzett rendes hallgatók vétetnek fel.

2—3 (270)

Vendég hallgató gyanánt minden önálló, vagy arra gyámjától vagy szülőitől engedélylyel bíró egyen, minden egyéb feltétel nélkül felvétetik. Vendégeknek sőt bárkinek, ki az illető tudományt bármí uton magáéva tette előleges bejelentés és 20 frtnyi vizsgadíjnak letétele után vizsgát tenni szabadságában áll.

Különben az akademián tandíj nem fizetnek, s az említett vizsga díjakon kívül a hallgatókat csak 5 frnyi beiktatási, és az akadémiai ifjuság önszegélyző egyletébe az akademiára való beiktatásnál egyszer mindenkorra befizetendő 3 frtnyi tagsági díj terheli.

Mindazon által megjegyezendő, hogy a tankirándulások évenként mintegy 50 forintot vesznek igénybe, mely költségeknek alkalomszerinti fedezésére a szülőknek, vagy a gyámnak magukat, a felvételi folyamodványhoz csatolt hiteles nyilatkozat által kell kötelezniük.

A felvételi vizsga mellett belépő rendkívüli, valamint a vendég hallgatóknak legalább 18 éveseknek kell lenniük.

A felvételi folyamodványok a szükséges okmányokkal ellátva a selmeci m. k. bányász és erdész akademia igazgatóságának október 6-ik benyújtandók, később érkezettek tekintetbe nem vétetvén.

Allami ösztöndíjak ezen akademián a következők: 20 bányászakademiai, 4 bányászszámvéveségi, 8 erdész akademiai és 2 erdészeti számvéveségi; mindenik évenként 300 forinttal.

Ezen kívül az országgyűlés engedélyezett erdészeti ösztöndíjakra évenként 4000 frt. melynek miképi felosztásáról az intézkedés közelebről meg fog tétetni.

A nagyméltóságú m. kir. földművelés ipar és kereskedelmi miniszterium részéről is van bányahatóságú szolgálatra készülő számúra 2 ösztöndíj, évi 315 frttal, melyek egyikének esetlegesen 420 forintra való felemelését a nevezett miniszterium fenntartja.

Akademiái ösztöndíjak rendszeren csak olyanoknak adományoztatnak, kik az akademián legalább egy félévet jó sikerrel végeztek.

A m. kir. bányászati és erdészeti akademia igazgatóságától Selmecen, 1871. évi szeptember hó 11-én.

564—1871 bányaugyi.

1—3 (274)

Hirdetmény.

Az abrubbányai magyar királyi kerületi bányabírószág részéről ezennel közhírré tétetik, miszerint a balani bányamü eladása az első árverészi napon vevők hiánya miatt nem sikerülvén a második határnapon vagy is folyó évi október 23-án a becsáron alól is eladatni fog. Melyre venni szándékozók hivatkozva a f. évi május 10-én 281. szám alatt 61, 65, 66, 70, 73 számaiban kibocsátott hirdetemnyre ezennel idézetnek.

Az abrubbányai magyar királyi kerületi bányabírószág 1871 évi szeptember 5. tartott üléséből.

Galéne-beföcskendezés.

Gyógyít fájdalom nélkül 3 nap alatt minden hügyeső-kifolyást, úgy most keletkezőt, valamint kifejeletet és egészen idültet.

Központi főraktár az osztrák-magyar birodalom számára: **Maager Vilmos. Bécs, Bäckerstrasse 12. sz.**

Egy üveg ára használati utasítás mellett 3 frt. 70 kr.

Kapható Pesten: **TÖRÖK JÓZSEF** gyógyszerész urnál.

(167) 19—24

48 csészére 4 frt. 50 kr. poralakban 120 csészére 10 ft. 288 csészére 20 frt. 576 csészére 36 frt.

Kapható: **Barry du Barry** és társa által Bécsben Wallfishgasse 8. és **Faukal József** fűszerkereskedésében, Pesten Töröknel, Brünben Eder F.-nél, Kolozsvárt **Binder K.** úr gyógytárában bel-monostortutca a Redoute során. Továbbá: **Kronstädter József** urnál kül-monostortutca 134 sz., bel-monostortutca 175 sz. és főter 2. szám a zálogintézetnél, valamint minden városban jó gyógyszerészeknél és fűszerkereskedőknél; a bécsi ház ezen feljül mindenüvé elküldi postai utalvány vagy utánvét mellett.

Nehézkezős göröcököt

(nyavalyatörést)

levél által gyógyít egy százszoroson jónak bizonyult szerrel

Witt A.

Berlin, Lindenstrasse 18.

6—* (256)

10—10 (249)

Csekély betéttel tetemes nyereményben részesülhetni

egy részletjegy vásárlása egy

braunschweigi

sorozatos sorsjegyre.

Csak 14 frt. lefizetése által egyszer mindenkorra, tulajdonosa lesz az ember egy efféle sorozatos sorsjegy 20-ad részének, a melylyel a september 30-ki húzáson

150,000 ft.

nyereményre ezüstben, minden levonás nélkül játszik, s a nyeremény készpénzben fog kiűzettetni.

Ily részletjegyek csak addig kaphatók, míg a sorozatos sorsjegyek készlete tart.

Braunschweigi sorozatos sorsjegyek ára 135 frt. 1839-ki sorozatos sorsjegyek ára 225 frt.

a **Mercur**

váltóirodája igazgatóságánál Bécsben, Wollzeile 13.